

tagelse kan ske, og naar Befolkningen blot veed, at det er dens Pligt, saa kan den viselig lige saa vel paa Landet som i Kjøbstæderne indrette sig derafter. Det er efter min Mening den største Uret, man begaar, dersom man vil tilstede Undtagelser i Loven, saaledes at Forældrene have Ret til at unddrage Børnene den Undervisning, som der tilbydes dem, for at anvende Børnene til egen Fordel. Den Trang, der kan opstaa derved, maa afhjælpes paa samme Maade som den Trang, der opstaa af andre Grunde. Det er Kommunens Pligt at tage sig af de Samfundsmember, hvis Kaar ikke ere saaledes, at de selv kunne tilvejebringe det Fornødne. Men det er en Uret, som begaas mod Børnene, hvis man i Loven anerkender, at Forældre og Arbejdsgivere have Ret til at benytte Børns Arbejdskraft til Skade for deres aandelige Udvikling. Hvem gaar det ud over? Det gaar ud over den ældste Klases Børn; men er der Noget, der mere trænger til stadig Skolegang, end den ældste Klases Børn, og hvorledes vil Staten kunne forsvare, at den stiller et bestemt Maal af Kundskab, som Børnene skulle naae, og saa samtidig giver Afkald paa de Betingelser, uden hvilke man maa erkende, at dette Maal ikke kan naas. Det Maal af Undervisning, som er paabudt i Loven, er vist af den Størrelse, at der i den usædvanlig korte Skoletid, man her i Landet foreskriver, behøves daglig Undervisning for Børnet for at kunne naae Maalet; men naar saa Staten siger: Behøve Forældrene Børnene, saa kunne de lade være at lade dem gaa i Skole, saa giver Staten Afkald paa den Betingelse, som udfordres for at naae Maalet. Dette forekommer mig at være ganske ulogisk. Dette besvarer man ved at gjentage: Vi ere nødt dertil, vi kunne ikke andet. Ja, det er vist, at, naar en Sten skal løstes, saa er det nødvendigt, at der tages fat paa den. Dersom man staaar overfor Stenen og siger: Den Sten kan ikke løstes, den maa vi lade ligge, saa bliver den sandelig liggende; men dersom der tages fat paa den med fuld Kraft, saa viser det sig maaske, at det er muligt at løfte den. Det koster naturligvis en Kraftanstrengelse at løfte Stenen; det er langt bekvemmere og mageligere at lade være at bruge denne Kraftanstrengelse, og jeg vil desværre meget gjerne tro, at man nu for Tiden, hvor der i det Hele mere og mere har udviklet sig en vis Tilstand af Ligegyldighed selv overfor Fædrelandets vigtigste Anliggender, ikke vil have den Ubequemmelighed at tage fat paa at løfte denne Sten; men jeg tror, at man bør tage fat paa den, og naar man tager fat paa den med samlede Kræfter, saa er jeg for min Del ogsaa overbevist om, at Stenen vil blive løftet, og vil findes i Grunden ikke at have været svær.

Schlegel: Jeg har tilladt mig at stille et Par Vindringsforslag, nærmest for derigjennem at

præcisere min Tanke, som gaar i den Retning, at Loven ikke skal gaa i for stor Detail ved fastsættelsen af de Regler, som den giver angaaende Skolegang. Det er min Tanke, at jo mere detaillerede Regler, der gives, desto vanskeligere og umuligere bliver det at gennemføre dem i Livet. At give Regler i en Lov, som skal omfatte saavel de rigeste som de fattigste Kommuner og passe for disse, tror jeg næsten er umuligt; men at give en Lov, som man strax maa sige, at det er umuligt at gennemføre, er ikke heldigt. Det første Vindringsforslag, som jeg skal henlede Opmærksomheden paa, er til Udvalgets § 4 d. Der staar i Udvalgets Forslag, at Forskolerne skulle løges „i Vintermaanederne 2 til 3 Timer daglig og i Sommermaanederne 3 til 4 Timer daglig“. Denne Adskillelse imellem Vinter- og Sommermaanederne kan maaske under enkelte lokale Forhold være rigtig og naturlig, men under andre Omstændigheder tror jeg ikke, der er tilstrækkelig Grund til at gjøre den. Jeg har ment, at man hellere maatte unblade at gjøre nogen Adskillelse. Hvis man fandt, at det var formeget at lade „3 til 4 Timer“ blive staaende, saa kunde man jo f. Ex. rette det ved at sette: gennemgaaende 3 Timer daglig. Det forekommer mig nemlig, at det ikke kunde siges at være ganske heldigt, dersom det som Regel skulde være Tilfældet, at Forskolen kun besøgtes 2 à 3 Timer daglig i Vintermaanederne. Da der maaske er adskillige Kommuner, som kun ville gaa til Minimum, — og det have de jo Ret til, — saa vilde det vistnok mange Steder stille sig noget besynderligt at lade alle disse Smaa børn, som ofte ere daarlig klædte, gaa ud om Vinteren i det daarlige Fjøre paa den lange, daarlige Vej i slet Veir og udsatte for alle de Ubehageligheder, som ere en Følge deraf, for derefter at sidde i Skolen i 2 Timer, og det vilde kun undtagelsesvis, forekommer det mig, være nødvendigt, at de kun skulde være der i 2 Timer. Hvis der f. Ex. i en Kommune kun findes een Forskole, saa ser jeg slet ikke nogen Grund til, at de kun skulde være der i 2 Timer. Det er jo nemlig ikke alle Kommuner, som behøve at have flere Forskoler; det betor paa Kommunens Størrelse. Der er Kommuner, hvor Forskolerne maa ligge paa forskjellige Steder, og hvor der altsaa meget vel paa eet Sted kan være een Forskole og paa et andet Sted en anden Forskole, og der er ikke nogen Nødvendighed for, at de skulle være i Forbindelse sammen, og at der kun undervises i 2 Timer i den enkelte Skole. Det er derfor nærmest en Genstilling, som jeg gjør, og som altsaa gaar i den Retning, at man ikke formeget skal blande sig i Detaillerne i disse Forhold. — Det andet Punkt, som jeg vilde henlede Opmærksomheden paa, er Udvalgets § 4 e., hvor det hedder: „Forskolerne deles, hvor Børnetallet gjør det nødvendigt, i to Klasser“. Jeg maa tilstaa, at jeg først har været i Tvivl om, hvorledes denne Be-